

ad quem juxta tale institutum illa cura et sollicitudo incumbit. Tunc enim videtur intelligenda communicatio privilegiorum juxta modum tali religioni accommodatum, non propter communicationem cum Societate in illa restrictione propria ejus (nam in illa revera non videtur habere locum communicatio, quia non est proprie privilegium), sed propter illud principium generale proxime positum, quod communicatio privilegiorum in unaquaque religione intelligenda est sine dispendio disciplinae religiosae, uniuscujusque instituto et regimini accommodatae.

7. *Tertia restrictio privilegii.*—Tertia itaque restrictio privilegii esse solet, quia conceditur cum speciali respectu ad res spectantes specialiter ad religionem, locum, vel personam illam cui primo conceditur. Ut, verbi gratia, conceditur religioni sancti Dominici privilegium non servandi interdictum locale in festivitibus Sanctorum suorum in ecclesiis suis, vel quidpiam simile; et postea illud privilegium communicatur religioni sancti Augustini sine alia declaratione; constat autem illam non posse uti illo privilegio cum restrictione, materialiter (ut sic dicam) et ut sonat sumpta, quia sic non redundaret in peculiarem favorem suum, cum tamen communicatio ad hoc fiat. Neque etiam potest intelligi concessio absoluta, et sine ulla restrictione; quia sic esset vel inutilis concessio propter indeterminationem et ambiguitatem, vel esset absurda, si cum absoluta generalitate acciperetur. In hujusmodi ergo privilegiis dicendum est, communicari cum eadem restrictione formaliter, seu cum proportionem accommodata intellecta. Itaque quod conceditur uni religioni respectu suorum sanctorum, communicatur alteri respectu suorum, idemque de locis, festivitibus et aliis similibus intelligendum est. Sicut quod conceditur uni religioni respectu suorum novitorum, vel familiarium, communicatur alteri respectu suorum, quando communicatio privilegiorum in genere, vel talis privilegii in particulari, absolute et sine alia declaratione fit. Quia ex ipsa materia satis constat, hac intentione et proportionem fieri talem communicationem. Atque ita declaratum esse a Julio II inter Prædicatores et Minores refertur late in Supplemen., et ab Emman. Roder., dicta quaest. 53, art. 20. Tamen cum proportionem ad omnia similia privilegia est applicanda, ut respective intelligatur facta communicatio; ita ut sit illud privilegium ad instar secundum proportionalitatem; quae re-

gula fere in omnibus privilegiis ad instar servari potest et debet.

8. *Quam vim habet restrictio incommunicabilitatis privilegii.*—Et per hæc satisfactum est rationibus dubitandi pro utraque parte in principio positis; solum superest explicandum quam vim habeat restrictio illa quae interdum addi solet privilegio alicui concessio, scilicet, ut sit aliis incommunicabile (ut sic dicam), vel ut aliis non communicetur. Exemplum invenio in nostra Societate in Bulla Gregor. XIV, ubi post varias concessionem in fine subjungit hæc verba: *Præsentis autem constitutionis et gratiæ communicationem omnibus aliis, qui sua privilegia cum ipsa Societate copiose participant, participareque poterunt, quomodolibet in futurum fieri omnino prohibemus.* Et similia verba, circa quoddam speciale privilegium Societati concessum, habet Gregor. XIII in Bulla anni 1584 *Satis superque.* Ratio ergo dubitandi est, quia hæc prohibitio non videtur posse impedire quominus generalis et absoluta communicatio privilegiorum Societatis vel omnium religionum, facta alteri religioni, has etiam gratias comprehendat, quia par in parem non habet imperium, et ideo prohibitio illa non potest impedire quominus sequens Pontifex illa privilegia aliis communicet. Propter quod Emmanuel Roder. supra, art. 27, dicit (licet cum formidine) per concessionem generales postea factas, etiam ab eodem Gregorio XIII, communicari aliis religiosis etiam illa privilegia, quia generalis communicatio omnia complectitur. Sed non videtur mihi juridica interpretatio, quia est vulgare in jure quod generi per speciem derogatur, etiamsi species ipsa præcesserit. Item quia vulgare etiam est sub generali clausula non venire, quod princeps non esset in specie verisimiliter concessurus. Item, quia generalis concessio casuum non extenditur ad reservatos, ut est etiam commune dogma. At privilegia hæc quorum communicatio specialiter prohibetur valde specialia sunt, et quasi reservata quoad modum concessionis; ergo nisi vel in communicatione fiat specialis mentio illorum, vel saltem addatur clausula per quam comprehendantur omnia privilegia, etiam illa quorum communicatio specialiter prohibita est, per solam clausulam generalem non existimo talia privilegia communicari. Et confirmatur, quia alias, non obstante illa prohibitionem, possent alii religiosi uti illis privilegiis ex vi antiquæ communicationis, qua illis conceduntur privilegia omnia

concessa et concedenda, quia illa etiam universalis est, et comprehendit omnia; consequens est plane falsum, quia alias talis additio et prohibitio pontificia vana esset, et frustra fieret, cum constet innumera esse talia privilegia per quæ communicantur futura privilegia. Quod si hoc non admittitur de antiquioribus privilegiis, etiamsi universaliter loquantur, neque in subsequentibus admitti debet; nam etiamsi sint tempore posteriora, in eodem sensu conceduntur quo præcedentia, et eodem modo per specialia præcedentia limitantur. Et ita responsum est ad rationem dubitandi; fatemur enim posse posteriorem Pontificem communicare talia privilegia, negamus tamen id facere per solam clausulam generalem, et hanc vim et fructum dicimus habere restrictionem illam.

CAPUT XVIII.

AN CONFIRMATIO PRIVILEGII SIT NOVA ILLIUS CONCESSIO, VEL QUID SIT, ET AN UNA AB ALIA DIFFERAT.

1. *Ratio dubitandi.*—Quarta forma concedendi privilegia esse potest per confirmationem eorum; constat enim sæpe confirmari privilegia prius concessa, quod maxime videtur esse in usu in privilegiis religionum, idem vero in aliis fieri potest, et sæpe fit. Dubitari ergo potest imprimis an hæc confirmatio privilegii sit nova illius concessio, vel quid sit. Si enim vim nominis attendamus, confirmatio non potest esse concessio, quia quod confirmatur, supponitur esse; quod enim nihil est, confirmari non potest. Sicut conservatio non potest esse rei productio, quia supponit rem esse, et consequenter supponit productionem ejus. In contrarium vero est, quia si confirmatio privilegii non est nova concessio illius, nihil confert privilegio; erit ergo actio inutilis, quod dicendum non est. Antecedens patet, quia confirmatio privilegii non auget extensive (ut sic dicam) privilegium quoad effectum vel gratias privilegii, sed circa idem omnino versatur; nec etiam auget intrinsece, quia concessio privilegii est quasi indivisibilis, quæ non recipit magis vel minus ex parte solius recipientis; ergo si non habet vim novæ concessionis, nullum effectum moralem efficere potest, et sic frustra fit. Accedit, quod non repugnat, idem sæpius concedi ex parte concedentis: nam eadem promissio seu idem votum potest iterari; ergo eadem concessio

privilegii poterit iterum fieri quantum est ex parte concedentis, habebitque hunc effectum, ut si fortasse prima concessio non tenuit, vel perdita est aliqua via, per confirmationem iterum fiat. Et ita confirmatio erit veluti secunda concessio de se sufficiens ad privilegium, et efficax, si subjectum indigeat.

2. *Confirmationem actus dupliciter posse postulari: primo, quoad valorem substantiæ actus; secundo, ob majorem auctoritatem, aut quid simile.*—Ad explicandam hanc privilegiorum formam seu gratiam, adverte confirmationem alicujus actus dupliciter postulari posse: uno modo, tanquam per se necessaria ad consummandum actum prius inchoatum et non perfectum quoad substantiam ejus, ut quando in electione ad munus vel dignitatem postulatur confirmatio, vel quando in pacto inter aliquos facto ad ejus validitatem et firmitatem necessaria est confirmatio principis vel judicis. Alio modo, confirmatio, quamvis non esset per se necessaria ad substantiam et valorem actus, additur ad majorem quamdam auctoritatem, vel alium similem effectum. De priori confirmationem dici aliquo modo posset esse novam concessionem, seu collationem beneficium, aut alterius rei de qua confirmatio datur, quia ante confirmationem non erat jus perfecte acquisitum, et ita per confirmationem suo modo confert. Verumtamen, etiam in hoc modo confirmationis, ad ipsam confirmationem supponitur alius prior actus, ut electio, præsentatio, concordia, pactum, vel quid simile, respectu cujus actus illa consummatio, quæ additur, dicitur confirmatio; et ideo tunc qui confirmat, non censetur simpliciter dare, sed consummare quod inchoatum erat, ut ait Bart. in l. *More majorum*, ff. de Jurisd. omn. jud., n. 8, quamvis respectu rei, vel juris, aut firmitatis concessæ, dici possit nova concessio, seu donatio. Et hinc est ut hæc etiam confirmatio de se et jure ordinario requirat validitatem in actu quem supponit: nam si confirmatur electus, supponitur electio valida; et sic de aliis. Ita habetur ex cap. *Quia diversitatis*, de Concess. præbend., quod specialiter loquitur de confirmationem in forma communi, quam statim explicabimus. Idem sumitur ex cap. 1 et cap. *Examinata*, de Conf. util. vel inutil., quibus locis id notant Gloss. et doctores. Unde a fortiori constat posteriorem confirmationem multo minus posse dici concessionem, cum ad validitatem actus vel effectus non requiratur, ut supponitur. Item quia illa confirmatio non ad hoc fit, sed ex

abundanti (ut sic dicam) conceditur ad majorem auctoritatem. Et in hac etiam confirmatione multo certius est nil operari, nisi supponat actum validum, per se loquendo, seu in forma communi; tum propter dicta jura; tum etiam quia est quid accessorium respectu actus quem supponit tanquam principale, et ideo, non subsistente principali, accessorium subsistere non potest. Ex his duobus modis confirmationis, hæc posterior magis videtur usitata in privilegiis quam prior; nam si privilegium detur ab habente potestatem, simpliciter non indiget confirmatione ad valorem vel effectum suum. Unde tantum videtur postulari ad melius esse, seu ad quamdam accidentalem perfectionem; non tamen omnino repugnat prior modus confirmationis privilegii, ut videbimus.

3. *Duplex forma confirmationis distinguitur: in forma communi, vel ex certa scientia.* — Secundo, præmittenda est vulgaris distinctio de duplici forma confirmationis: quædam esse dicitur in forma communi, ex cap. *Quia diversitatis*, de Conces. præbend., cui videtur opponi confirmatio in forma speciali; communiter autem aliud membrum appellatur confirmatio ex certa scientia, ex cap. 1 de Transact. ibi, *Plenissime notionis*, ubi id notat Gloss., et in cap. *Veniens*, eodem titul. Quomodo autem dicatur confirmatio fieri in forma communi, non eodem modo ab omnibus explicatur. Quidam enim putant necessarium esse, ut in forma confirmationis addatur verbum aliquod, quo declaretur, dari puram confirmationem eorum quæ gesta sunt, ut si dicat Pontifex: Confirmo privilegium prout factum est, vel prout est in usu, vel quid simile: nam si absolute et sine addito confirmet, censetur perfecte confirmare. Ita sentiunt Abbas Antiq. et Joannes Andreas in cap. *Examinata*, de Confirmation. util. et inutil.; Alexand., cons. 59, n. 9, lib. 1; et Bart., cons. 196, n. 2, l. 1, ubi negat quamdam confirmationem factam esse in forma communi, quia in ea non fuit adjecta hæc particula, *sicut provide factum*. Et videtur aludere ad dict. cap. *Examinata*, ubi quædam confirmatio dicitur fuisse communis, quia data fuerat sub illa forma: *Sicut provide factum fuerat, et ab utraque parte receptum*. Induci etiam ad hoc potest cap. *Quia diversitatis*, de Conces. præb., ubi dicitur per confirmationem in forma communi confirmari beneficia, *sicut juste et pacifice possidentur*. Ratio etiam adjungi potest, quia si princeps

dicat absolute *confirmo*, simpliciter vult confirmare quicquid infirmum erat, et ita talis confirmatio habebit omnia quæ potest habere in forma speciali: ergo ut sit in forma communi, oportet ut per aliquam additionem restringatur, et quasi leniatur proprietas verbi confirmandi. Hanc vero sententiam limitat Panorm. in cap. *Examinata*, n. 5, ut habeat locum in privilegiis quæ sunt contra jus; nam in dubio non præsumitur princeps aliquid concedere contra jus. Secus vero in privilegio omnino favorabili, maxime quando est datum a Pontifice, vel principe, quia debemus illud latissime interpretari.

4. *Confirmationem in forma communi esse puram et simplicem confirmationem.* — Vera tamen sententia est, confirmationem in forma communi esse puram et simplicem confirmationem. Unde sicut simplicitas per negationem explicatur, ita etiam hæc forma. Negatio autem hæc generaliter assignari potest, ut sit confirmatio non ex certa scientia, vel sine cognitione facta. Sicut dixit Bartolus in leg. *Privilegia*, c. de Sacros. Ecclesiis, tum principem confirmare in forma communi, quando non est informatus; et ita, quia privatio per habitum cognoscitur, ad cognoscendum quæ confirmatio sit in forma communi, oportet cognoscere quæ dicatur esse ex certa scientia; nam illa confirmatio quæ caruerit omni proprietate sufficiente ad hoc ut confirmatio sit ex certa scientia, erit in forma communi.

5. *Confirmationem ex certa scientia esse cum notitia perfecta rei et omnium circumstantiarum illius; quando vero est cum confusa tantum, notitia dicitur esse in forma communi.* — Advertendum est ergo duobus modis posse ab aliquo confirmari privilegium; uno modo, cum perfecta notitia illius, et tenoris ejus, et omnium circumstantiarum illius; alio modo, cum sola cognitione confusa privilegii, quod simpliciter proponitur ut antea concessum, sine alio examine, vel distinctiori notitia illius. Quando ergo priori modo fit confirmatio, dicitur esse ex certa scientia; quando vero fit posteriori modo, dicitur esse in forma communi. Unde quando in ipsa confirmatione adduntur verba aliqua, quibus sufficienter significatur præcessisse examen, seu cognitionem perfectam, erit ex certa scientia; quando vero in confirmatione nihil speciale inventum fuerit, erit in forma communi. Signa autem quod fuerit confirmatio data cum exacta cognitione, sunt hæc. Primum, si in instrumento confirmationis inseratur totus

tenor prioris privilegii; nam tunc constat principem, re tota sufficienter intellecta suam auctoritatem adhibuisse, juxta cap. *Venerabiles*, de Confirmat. util., ibi: *Et ad majorem rei evidentiam, litteris confirmationis tenor compositionis insertus*; ubi Glossa addit illam confirmationem fuisse ex certa scientia, *quia Papa, cum ea viderit, confirmavit*. Et Panormitanus addit hoc procedere etiamsi in confirmatione addatur illa clausula, *sicut provide factum est*, etc.; quia tunc (inquit) non intelligitur hæc clausula conditionaliter, sed causaliter. Secus autem esset si tenor privilegii non esset insertus juxta dictum cap. *Examinata*, ubi etiam id notat Panormitanus. Et ratio est perspicua, quia quando tenor inseritur, jam non est necessaria conditio, cum de re tota constet; et ideo verba illa non possunt habere commodum sensum conditionalem, sed absolutum, seu affirmativum, seu causalem, videlicet: Confirmo hoc, quia constat mihi esse provide factum. Secus vero est quando, non inserto tenore privilegii, in confirmatione ponitur dicta clausula, quia non est verisimile affirmari id de quo non constat, et ideo conditionaliter intelligitur.

6. *Limitatio quædam.* — Limitatur autem hoc, nisi in confirmatione expresse dicatur *ex certa scientia*; nam tunc, licet non inseratur tenor privilegii, confirmatio erit ex certa scientia; et ita hoc verbum est secundum signum sufficiens talis confirmationis, quia, cum per tale verbum princeps affirmet se ita confirmare, illi credendum est. Ita Panorm., supra et in cons. 101, n. 9, lib. 1, et plures alii quos refert Felin. in cap. *Cum inter*, de Except., ubi a principio disputat late hanc questionem, an necessaria sint in rescripto formalia verba *ex certa scientia*, ut dispositio censeatur esse ex certa scientia; et merito concludit non esse necessaria, sed sufficere quod, ex aliis verbis ejusdem rescripti, seu ex narratis in illo, constet principem cum plena facti cognitione processisse. Quæ est sententia communis, Panormitan. in dict. c. *Cum inter*, et aliorum ibi, et in cap. *Ad hæc*, de rescript., ubi Panormit., n. 7, Deci., n. 6; et late Felin., in cap. *Nonnulli*, eod., ubi etiam alii. Quod intelligendum puto quoad supplendas nullitates quæ ex narratis colligi possunt, non vero quoad omnes alias, ut infra declarabo. Sic ergo est illa particula sufficiens, quia ut dicit Bart. in l. *Conficiuntur*, ff. de Jur. codicil., credendum est pro vero id quod princeps disponit ex certa scientia. Imo

addere possumus ex dictis auctoribus, sufficere clausulam æquipollentem illi, *ex certa scientia*, qualis censetur esse illa, *de plenitudine potestatis*, ex Panormit., Decio et Felin., supra, qui dicunt clausulam, *ex certa scientia*, includere illam, *ex plenitudine potestatis*, non declarant autem an convertantur. Magis vero id declarat Alexand., l. 4, consil. 422, n. 22, et lib. 5, cons. 30, n. 9, quia per hanc clausulam significat Pontifex se velle operari, non tantum secundum commune jus, sed etiam supra, vel contra ordinarium jus, quod non præsumitur facere, nisi ex certa scientia. Et eadem ratione censetur sufficere clausula, *non obstante lege disponente in contrarium*, quia tunc censetur etiam uti plenitudine potestatis, ut ait Felin. in dicto cap. *Cum inter*, n. 7, in fine; et in dicto cap. *Nonnulli*, fallentia 4, ubi late hoc prosequitur. Addo denique hanc clausulam communiter intelligi de scientia facti; nam scientia juris semper præsumitur in confirmatione quæ fit ex certa scientia, quia princeps habet jus in pectore, et illud ignorare non præsumitur, cap. 1 de Constit., in 6, quod in privilegiis omnes admittunt, etiamsi non in omnibus rescriptis idem concedant, ut videri potest Felin. in dict. cap. *Nonnulli*, in secunda objectione contra 4 fallen.

7. *Plena explicatio confirmationis in forma communi.* — Ex his ergo omnibus constat tunc confirmationem esse in forma communi, quando in ea nullum signum sufficiens additur, ex quo constet confirmationem processisse habita plena notitia prioris privilegii. Quia si illud signum est necessarium ut confirmatio sit ex certa scientia, sicut dictum est, illius negatio erit satis ut confirmatio non sit ex certa scientia; omnis autem confirmatio quæ non est ex certa scientia, est in forma communi, quia divisio illa adæquata est: ergo illa negatio sufficit ut confirmatio sit in forma communi. Et ita manet probatum contra priorem opinionem, ut confirmatio sit tantum in forma communi non esse necessaria positiva verba quibus id significetur, sed sufficere negationem signi ostendentis certam scientiam. Unde fit, licet non addatur illa clausula, *sicut provide factum est*, aut æquivalens, cum sola illa negatione esse privilegium in forma communi. Neque oppositum colligitur ex dicto c. *Examinata*, quia, licet ex illa clausula recte colligatur confirmationem esse in forma communi, quando tenor privilegii in eo non inseritur, non tamen ibi dicitur illud signum esse necessarium. Nec etiam in dicto cap. *Quia*